

Spørgsmål 8

Elektronisk betaling

Pensum: IT-retten, 2. udg.

Indledning

Betalingsmiddelovens § 3

Retsgrundlag

- Lov om visse betalingsmidler
 - Hævekort og betalingskort, jf. § 1, stk. 2, nr. 1
 - Anvendes med PIN-kode, underskrift
 - Ved kortoplysninger over internettet.
 - Andre fysiske legitimationsmidler, som er knyttet til bestemte forbrugere, og som aflæses elektronisk
 - Fx simkort, brobizz
 - Koder som er beregnet til at legitimere brugeren.
 - Både passwords og biometriske værdier. (Fx netbank)
 - Elektronisk registrerede fordringer, som udstederen er forpligtet til at indløse.
 - Forudbetalte betalingsmidler. (Fx simkort, Paypal)
 - Kan den elektroniske fordring bruges som betalingsmiddel overfor andre end udstederen, finder lov om finansiell virksomhed ligeledes anvendelse.
- Forbrugerombudsmandens retningslinjer
 - Hvor der ikke fysisk/elektronisk aflæsning af legitimationskortet.
 - Fx ”usikre betalinger” på internettet

Formål og generelle principper

Generalklausulen i § 4

- Stk. 1: ”Lovens formål er at sikre, at betalingsmidler [...] er sikre og velfungerende”.
- Stk. 2: ”Et betalingssystem skal indrettes og virke således, at der sikres brugerne gennemsigtighed, frivillighed, beskyttelse mod misbrug samt fortrolighed om brugerens anvendelse af betalingsmidlet”.
- Først og fremmest forbrugerbeskyttende sigte.
 - Loven gælder ikke for rene erhvervssystemer, jf. § 1, stk. 4.

Gennemsigtighed

- Udstederen har pligt til at stille informationsmateriale til rådighed for brugeren inden aftalens indgåelse, jf. § 7.
 - I et forståeligt sprog skal udstederen oplyse om anvendelse, sikkerhedsmæssige krav, typiske omkostninger ved brug m.v..
- Udstederen har pligt til at udstede kvittering efter hver transaktion med betalingsmidlet,
 - medmindre brugeren har let adgang til oplysninger om, hvorvidt og hvornår transaktionen er gennemført, jf. § 8. (Fx netbanktransaktioner)

Frivillighed

- Brugeren har adgang til at **opsige aftalen med øjeblikkeligt varsel**, jf. § 9.
 - Ved refusion af restværdi på forudbetalte betalingsmidler kan der opkræves et gebyr for omkostningerne ved refusionen, jf. § 9, stk. 2. (Fx ved opsigelse af teleselskab (simkort))
- Forbud mod, at betalingsmodtageren diskriminerer kontantkunder (dog ikke ved fjernsalg), jf. § 10.
 - => pligt til at modtage kontanter

Beskyttelse mod misbrug

- Regulering af hæftelsen for uberettiget brug af betalingsmidler, jf. § 11.
- UP: Udstederen hæfter i forhold til brugeren, jf. § 11, stk. 1.
- Det kommer vi lidt senere.

Fortrolighed

- Særlige regler om behandling af oplysninger, navnlig med henblik på at forhindre udarbejdelse af forbrugsprofiler, jf. § 13.

Omkostningerne ved driften af betalingssystemet

- Betalingsmiddeloven §§ 14-15
- **Udg.pkt.:** Indløseren kan overvælte *omkostningerne* ved driften af betalingssystemet på betalingsmodtageren, jf. § 14, stk. 1.
 - Man må ikke anvende “urimelige priser og avancer”, jf. § 15, jf. §§ 21 og 21a om Konkurrencestyrelsens tilsyn. (SK s. 158 ff.)

Fysisk handel, jf. § 3, stk. 5

- Betalingsmodtageren kan pålægges betaling af et årligt abonnement (men ikke et gebyr pr. transaktion) ved brug af **chipkort**, jf. § 14, stk. 2.
 - Betalingsmodtageren kan ikke videreføre kravet til brugeren, jf. § 14, stk. 6.,
 - Gebyrer, abonnement o.l. skal indgå i butikkens omkostninger på linje med øvrige omkostninger.
- Ingen adgang til at pålægge gebyr på betalingsmodtageren mv. ved brug af betalingsmidler **uden chip**, jf. § 14, stk. 4.

Ikke-fysisk handel

- Betalingsmodtageren kan pålægges betaling af et årligt abonnement *og/eller* et gebyr pr. transaktion, jf. UP i § 14, stk. 1.
- Betalingsmodtageren kan kun **videreføre gebyret** pr. transaktion til brugeren, jf. § 14, stk. 6.

Intet til hinder for at *udstederen* opkræver gebyr hos brugeren

- Dog:
 - § 14, stk. 5 – Gebyret skal fastsættes uafhængigt af betalingsmodtagerens forhold
 - bestemmelsen indebærer et forbud mod, at udstederen hos brugeren opkræver forskellige gebyrer alt efter hvem der er betalingsmodtager.
 - § 15 – Beregningen af gebyret må ikke ske på baggrund af urimelige priser og avancer.

Forbrugerombudsmandens retningslinjer

Forbrugerombudsmanden er tilsynsmyndighed i forhold til betalingsmidler efter loven, jf. § 18.

- Anmeldelsespligt, jf. § 6 – Et betalingsmiddel må ikke udstedes før der er sket anmeldelse til Forbrugerombudsmanden.

Han har på den baggrund udviklet retningslinjerne.

Formålet er at sikre kortindehaveren mod misbrug ved betalingstransaktioner uden aflæsning af kortet.

Hvor der ikke fysisk/elektronisk aflæsning af legitimationskortet.

Punkterne

- Pkt. 3: Betalingstransaktionen må ikke omfatte større beløb eller andre poster, end hvad der er indeholdt i kortindehaverens udtrykkelige accept.
 - Eksempel:
 - PIA 176/1997 – Køberen købte en computer i Frankrig til 2.200 USD, der stod at moms ikke var inkluderet i prisen, hvorfor kunden oveni kom til at betale fransk moms – klageren måtte indse at der skulle betales moms i ét af landene (DK eller FR) hvorfor klagen ikke blev taget til følge.
- Pkt. 4: Kortindehaveren må ikke gøres ansvarlig for videregivelse af kortnummeret.
- **Pkt. 5:** Tilbageføring af beløb ("charge back") ved brugerens/kortindehaverens indsigelse om:
 - Misbrug af betalingskort (litra a og b).
 - Eksempel:
 - PIA 34/1997 – Modeljernbaneartikler fra DE
 - Kortindehaveren havde berettiget antaget at restordren på 129 DM var bortfaldet => betalingsmodtager ikke bemyndiget til at foretage transaktion (litra a)
 - Der var betalt en merpris på 2,10 DM (litra b)
 - Manglende levering af den ydelse, som betalingskorttransaktionen angår (litra c).
 - Eksempel:
 - PIA 325/2005: "Internetspil-gagets betalt via Paypal"
 - Ankenævnet anså Paypal transaktioner for omfattet af retningslinierne.
 - Da der ikke skete levering, skulle banken derfor tilbagebetale beløbet
 - Østre Landsret har d. 19. december 2008 afsagt dom der afviser at retningslinierne for transaktioner via betalingskort, finder anvendelse på transaktioner uden betalingskort.
 - Ved udstedelsen af e-penge, har brugeren reelt fået sin ydelse.
 - Der var ikke nogen formidlingsaftale, men alene en indløsningsaftale mellem VISA og PayPal.
 - Udnyttelse af en fortrydelsesret (litra d).
 - Kun hvis fortrydelsesretten er udnyttet ved **ikke at modtage** varen.
- Pkt. 6: Kortindehaverens adgang til at komme med **indsigelser må ikke begrænses af reklamationsfristen, i kortindehaverreglerne.**

- Dog: fortabelse af indsigelse iht. almindelige passivitetsregler.
- Eksempel:
 - PIA 73/2000 – Psykisk syg
 - Havde ikke kontrolleret sin kontoudskrifter i 4 måneder, hvor det var blevet misbrugt – indklagede indvilliget kun i 60 dage før spærring af kort.
 - Passivitet medførte her at kortudstederen ikke hæftede herudover.
- Pkt. 7: Indsigelser må ikke i sig selv medføre inddragelse af kortet / opsigelse af kortet.

De nordiske forbrugerombudsmænds standpunkt pkt. 5

Beløbet bør ikke hæves på kontoen, før varen er afsendt.

Hæftelse for uberettiget brug af betalingsmidler – § 11

Generelt om betalingsmiddelovens § 11 (UP hæftelse for udsteder)

- Udgpkt.: Gælder for alle betalingsmidler, der er omfattet af loven, jf. § 1.
- Modif.: Kun forudbetalte betalingsmidler, hvis værdien kan overstige 3.000 kr., eller
- betalingsmidlet kan genoplades automatisk for brugerens regning, jf. § 2, stk. 1.
- Gælder ikke for brugerens eget ”misbrug”
- Kun ægte betalingsmidler : U 2000.1881 Ø om falske displays på hæveterminaler – Almindelig falsk jf. aftaleloven – kortindehaveren hverken erstatningsansvarlig eller eller aftaleretlig forpligtiget.

Tabfordelingen mellem brugeren og udstederen – generelt

- § 11 regulerer kun tabfordelingen i forholdet mellem brugeren og udstederen
- Udstederen kan evt. iht. aftalen (via indløseren) videreføre sit tab til betalingsmodtageren (Regres).
- Indhold
 - Udgpkt.: Udstederen skal bære tabet som følge af misbrug i forhold til brugeren, jf. § 11, stk. 1 (og stk. 7-8).
 - Modif.: Brugeren hæfter under særlige omstændigheder for (en del af) tabet, jf. § 11, stk. 2-6 → 3 hæftelsesniveauer
- § 11 er præceptiv, jf. § 17, stk. 1.

Forudsætninger for brugerens hæftelse, jf. stk. 2-6:

- Transaktionen er korrekt bogført og registreret, jf. § 11, stk. 1, 2. pkt.
 - Udstederen har bevisbyrden, jf. § 12, stk. 5
- Udstederen kan bevise, at der foreligger de særlige omstændigheder, som er nævnt i stk. 2-6.
- Betalingsmodtageren/forretningen er ikke i ond tro om misbruget, jf. § 11, stk. 8, 1. pkt.

- Ond tro hos modtageren => udstederen hæfter over for brugeren, uanset stk. 2-6.

Hæftelsesniveauer

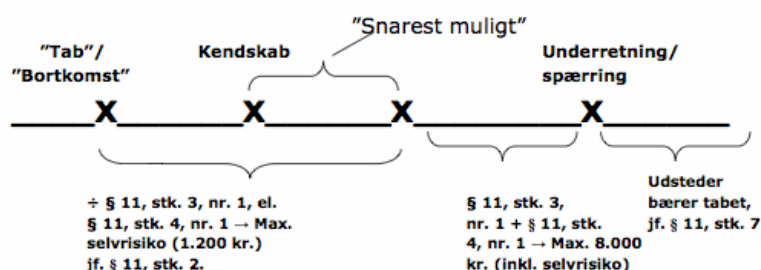
- Brugeren hæfter under særlige omstændigheder for (en del af) tabet, jf. § 11, stk. 2-6 → 3 hæftelsesniveauer
 - Selvrisikoreglen (§ 11, stk. 2) → Hæftelse for op til 1.200 kr.
 - Hvor **koden** har været anvendt i forbindelse med misbruget.
 - Uanset om kortet har været anvendt. (Fx netbank, eller tyv der har luret koden)
 - Hæftelse for op til 8.000 kr. (§ 11, stk. 3 og 4)
 - Ubegrænset hæftelse

Særligt om hæftelse for op til 8.000 kr.

- Misbrug vha. pin-kode → Stk. 3.
- Misbrug vha. falsk underskrift → Stk. 4.
- Misbrug vha. både kode og falsk underskrift
 - Kumulationsforbud for stk. 3 og 4 hæftelsen.
 - → Brugers **samlede hæftelse kan ikke overstige 8.000 kr.** (inkl. selvrisiko), jf. § 11, stk. 5.

Misbrug ved hjælp af kode – § 11, stk. 3

- **Manglende underretning / spærring af betalingsmidlet.** Stk. 3, nr.1.
 - ”Kendskab til, at koden er kommet til den uberettigedes kendskab”.
 - Pligt til ”snarest muligt” at *underrette* udstederen / spærre betalingsmidlet.
 - Brugeren hæfter alene for tab indtil underretning er sket, jf. § 11, stk. 7

- **Overladelse af koden til misbrugeren.** Stk. 3, nr. 2.
 - Ikke krav om, at det fysiske betalingsmiddel (typisk et betalingskort) er overladt til misbrugeren.
 - Krav om (simpel) uagtsomhed
 - Fx let adgang til kortet eller PC (netbank)
 - Ex: PIA 362/1996 – Mor havde givet pinkode til datter
 - Datter brød sammen med kammerater ind i lejligheden => ikke let adgang til kortet. => der var ikke groft uforsvarlig adfærd.
 - => Moderen hæftede kun for selvrisiko.
 - Gammel ret. Muligvis ”tilstrækkeligt” uagtsom.
 - Hvis brugeren indså eller burde indse, at der var en risiko for misbrug → Ubegrænset hæftelse, jf. stk. 6.
- **Groft uforsvarlig adfærd.** Stk. 3, nr. 3.

- Samtlige de sikkerhedsbrister, som har muliggjort misbruget, skal kunne henføres til brugerens groft uforsvarlige adfærd.
- Fx sløseri med opbevaring af kode og kort.

Misbrug ved hjælp af falsk underskrift – § 11, stk. 4

- Stk. 4, nr. 1: Manglende underretning / spærring af betalingsmidlet.
- Stk. 4, nr. 2: Groft uforsvarlig adfærd.
- Eksempel:
 - Pin-kode til betalingskort aflures, og kortet stjæles (= culpa fra kortindehaverens side).
 - Kortindehaveren forsømmer sin underretningspligt, så + § 11, stk. 4, nr. 1,
 - men hvis kortet misbruges med pin-kode så ÷ § 11, stk. 4, nr. 1).
 - PIA 12/2008:
 - Hæftelse for op til 8.000 kr. - Kort var væk – bruger ledte i dagligvarebutik, men spærrede først kortet dage efter – hæftelse. (forsømt underretning, stk. 3, nr. 1)
 - *Misbrug af kode*, men underretning skal ske så snart man har viden om at kortet er bortkommet.
 - Opfordrer banken til at give bedre vejledning. Illustrerer samme opbygning.

Misbrug ved hjælp af kode → Ubegrænset hæftelse – § 11, stk. 6

- Brugeren har oplyst koden til misbrugeren under omstændigheder, hvor brugeren indså eller burde indse, at der var en risiko for misbrug.
- Eksempel:
 - PIA 328/2002 – overladelse af kort til venner, der skulle hæve penge til spil.
 - Flertal: Burde have indset at kortet ville blive misbrugt.
 - Dissens: Ikke grundlag for ond tro, men burde have spæret kortet da han fik viden om at det var blevet væk.

Misbrug på internettet

Misbrug af betalingskort

(overførsel af kortnummer og udløbsdato mv.)

- Brugeren hæfter aldrig for misbrug. (PIN-kode og underskrift kan ikke anvendes på nettet)
 - § 11, stk. 8, 2. pkt.: ”Uanset stk. 2 er udsteder endvidere ansvarlig, hvis et betalingskort er blevet anvendt svigagtigt i forbindelse med en aftale om fjernsalg”.
- Betalingsmodtageren må bære tabet, da udsteder og indløser i sidste ende har regres mod ham.

Misbrug af kode

- Betalingsmiddelovens § 11 gælder fuldt ud.
 - § 11, stk. 2, om selvrisiko (1.200 kr.).
 - § 11, stk. 3, om kodemisbrug (8.000 kr.).
 - § 11, stk. 6, om ubegrænset hæftelse.

Betaling ved hjælp af elektroniske penge

- Simkort, PayPal o.l.
- § 11 gælder normalt ikke, jf. § 2, stk. 1 (medmindre der kan lagres mere end 3.000 kr., eller betalingsmidlet har mulighed for automatisk genopladning) → Brugeren må selv bære tabet.